

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยยาเสพติด ซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบทดสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา และปัตตานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาและปัตตานี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยที่มารับบริการในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลาและปัตตานีโดยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 66 ราย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างอีก 15 รายใน 66 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling method) ตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้

1. ผู้ป่วยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
2. ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในรูปแบบผู้ป่วยใน
3. สื่อสารภาษาไทยรู้เรื่อง
4. มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
5. ไม่มีอาการทางจิตเวชร่วม

ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของเคิร์ก (Kirk, 1995) ที่กำหนดว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 50 – 100 คน สามารถอ้างอิงไปยังประชากรได้โดยมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ป่วยลักษณะของแบบสอบถามจะมีทั้งคำถามปลายเปิดให้เติมคำในช่องว่างและคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ

1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษาประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ภูมิลำเนา เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

1.2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดและการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ป่วยประกอบด้วย ชนิดของยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ยาเสพติดที่เคยใช้ทั้งหมด ยาเสพติดที่ใช้ในปัจจุบัน ปริมาณยาเสพติดที่ใช้ในปัจจุบัน ระยะเวลาที่ใช้ยาเสพติด สาเหตุที่ใช้ยาเสพติด สาเหตุที่เข้ารับการบำบัดรักษา จำนวนครั้งที่เข้าที่รับการบำบัดรักษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการบำบัดรักษา ในศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดสงขลาและปัตตานี ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของผู้ป่วยยาเสพติดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของปัญหาความไม่สงบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ป่วยยาเสพติด (เครือข่ายวิชาการ วิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดภาคใต้, 2549 ; เสวตาภรณ์, 2551 ; สุนีย์, 2552 ; อรุมา, 2550) ที่ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ จำนวน 26 ข้อ โดยแบ่งคำถามในแต่ละด้านของผลกระทบของปัญหาความไม่สงบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ป่วยยาเสพติดดังนี้

ด้านปัญหาสุขภาพ	คำถามมีจำนวน 6 ข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อ 1-5
ด้านการจัดบริการทางสุขภาพ	คำถามมีจำนวน 6 ข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อ 6-12
ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน	คำถามมีจำนวน 8 ข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อ 13-26

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนให้เลือกตอบ 5 ระดับ (Rating scale) ดังนี้

มีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
มีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษามาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
มีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
มีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
มีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลผลให้คะแนนเฉลี่ยผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ป่วยยาเสพติด โดยใช้หลักการมาตรฐานสมบูรณ์ (theoretical range score) ซึ่งคำนวณจากค่าพิสัย หาค่าด้วยจำนวนระดับที่ต้องการ 3 ระดับคือ (บุญใจ, 2545)

1.00 – 2.33 แสดงว่าปัญหาความไม่สงบมีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาในระดับ น้อย

2.34 – 3.67 แสดงว่าปัญหาความไม่สงบมีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาในระดับ ปานกลาง

3.68 – 5.00 แสดงว่าปัญหาความไม่สงบมีผลกระทบต่อการเข้ารับการบำบัดรักษาในระดับ มาก

ส่วนแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยมีประเด็นหลักของการสัมภาษณ์ได้แก่ ด้านปัญหาสุขภาพ ด้านการจัดบริการทางสุขภาพ และ ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามซึ่งใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ศึกษาเชิงคุณภาพมีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้ป่วยยาเสพติดจำนวน 2 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ในการตรวจดูแลผู้ป่วยยาเสพติดแล้ววน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการบำบัดรักษา ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยยาเสพติดที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการวิจัย โดยการกำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับได้ 0.93

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาแผนกผู้ป่วยในจาก ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลจิตเวชสงขลาและปัตตานี ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จึงได้มีการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ด้วยการชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร และแนบเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และผู้วิจัยบอกกล่าวด้วยวาจา ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและประโยชน์ของการทำวิจัย บอกให้ผู้เข้าร่วมโครงการทราบว่าข้อมูลที่ได้อือเป็นความลับ จะนำข้อมูลวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและใช้ประโยชน์สำหรับโครงการวิจัยนี้เท่านั้น ภายหลังจากผู้เข้าร่วมโครงการอ่านรายละเอียดและรับฟังคำชี้แจงแล้วให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีสิทธิ์ตัดสินใจที่จะตอบรับหรือปฏิเสธได้ ในการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความมั่นใจว่า ไม่มีผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและครอบครัวแต่อย่างใด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลจิตเวชสงขลาและปัตตานี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของโครงการเข้ามาใช้บริการ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย ณ ศูนย์บำบัดรักษาพยาบาลจิตเวชสงขลาและปัตตานี
2. การเก็บข้อมูลจะเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมโครงการวิจัย และให้พิทักษ์สิทธิก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแนบกับแบบสอบถามทุกฉบับให้กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์หากผู้ร่วมโครงการวิจัยไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้วิจัยอ่านให้ฟังแล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบและผู้เก็บข้อมูลรื้อรับคืน
3. นำแบบสอบถามที่ได้เก็บข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำมาลงรหัสประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป พิจารณาความถูกต้องครอบคลุมของ

ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ศึกษาเชิงปริมาณมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลจากแบบสอบถามผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการรักษา โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประเมินผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการรักษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 วางแนวทางการวิเคราะห์ตามโครงสร้างที่กำหนด

2.2 จัดกลุ่มคำหรือข้อความที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

2.3 จัดหมวดหมู่ข้อมูลแต่ละประเภทเข้าด้วยกัน

2.4 กำหนดข้อสรุปของข้อมูลเพื่ออธิบายความหมายของข้อค้นพบ

3. ผู้วิจัยนำข้อสรุปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุม ประเด็นข้อสรุปตามโครงสร้าง และ วิเคราะห์ประเมินผลกระทบของปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการเข้ารับการรักษา ตามประเด็นข้อสรุปที่กำหนดไว้